

Pamätný odznak oslobodených politických väzňov a pozostalých po obetiach nacizmu

Československé vyznamenanie, ktoré vzniklo v roku 1946 na podnet Zväzu oslobodených politických väzňov. Cieľom bolo vytvoriť viditeľné a nositeľné ocenenie a pripomienku na dobu strávenú v nemeckých koncentračných táborech a väzeniach. Začiatkom roku 1947 bolo vyznamenanie legalizované vyhláškou Ministerstva národnej obrany pod názvom „Pamětní kříž věrnosti“ neskôr premenovaný na „Kříž osvobozených politických vězňů“. Má tvar maltézskeho kríža s kruhovým medailónom, v ktorom sa nachádza malý československý znak obrúbený trňovým vencom.

Na zadnej strane pôvodného Kríža oslobodených politických väzňov bol trojriadkový nápis 1939 ZA VĚRNOST 1945. Tento nápis je však už v priebehu roku 1947 nahradený logom Svazu oslobodených politických väzňů Praha a kríž dostáva názov „Pamätný odznak oslobodených politických väzňov a pozostalých po obetiach nacizmu“, pričom už vydané kríže I. typu mali byť tiež nahradené týmto druhým variantom. Dôvod tejto zmeny nie je známy, špekuluje sa o jeho politickom pozadí, keďže zďaleka nie všetci ľudia perzekvovaní v období 1939-1945, boli verní „tej správnej“ ideológii. Každopádne vznikol v roku 1960 III. variant, ktorý má na líci štátny znak ČSSR a na rube opäť pôvodný nápis z roku 1946, akurát na ramenách nie sú písmená SOPV ale SPB (Svaz protifašistických bojovníkov).

Všetky varianty odznakov boli zavesené na čiernej stuhe s červenými pásmi na okrajoch a uprostred. Takto bola riešená aj malá stužka s trňovým vencom uprostred. K vyznamenaniam boli vyrábané aj špendlíkové miniatúry kríža alebo odznak zväzu.